

Danes

GROFICA MARICA
GROFICA MARICA
GROFICA MARICA
GROFICA MARICA
KINO LJUBLJANSKI DVOR
 Telefon 730

Rezervirajte
 si vstopnice!

Beograjsko politično pismo

Pečenica vsepovsod. — Ekspedicija v Ameriko. — Ribniško «pretresanje» proračuna. — Obupna situacija za sedanjí režim.

Beograd, 23. jan.

Božične politične počitnice gredo h kraju. Bile so dolge, brezprimerno dolge in razmeroma mirne. Koliko dela, kritični in življenja je bilo v tem času v teškem ali poljskem političnem svetu. A pri nas je samo Radić z dvema ali s tremi izjavami nekoliko stresel živce, en članek v »Times-u« in en v »Ouvre-u« in Milada Paulova s svojim člankom v »Narodnih Listih« so nekoliko dregli naše »političare« in pa madžarska afera je izzivala pozornost. To je bilo vse!

O domači politiki se šest tednov takorekoč ni slišalo in ni govorilo. Gospodje ministri kakor da jih ni bilo. Eden je imel »pečenico« doma, drugi je šel na »pečenico« (mlado pečeno prase) v svoj okraj, uradniki pa — veliki in mali — kakor so mogli. Kdor je bil v prijetnem položaju, da je mogel storiti kakšno dobro uslugo kakšnemu človeku iz province, ta je za božič dobil pečeno od svojega kuma iz unutrašnjosti, eno, dve ali celo tri. Kdor pa take moččnosti ni imel, ostal je brez pečenice. In okrog pečenice vrtili so se večino pogovori v uradniških krogih, ker vsak Srb mora za svoj božič imeti pečenico.

A vendar politično svet ni bil tako miren, kakor je izgledalo. Dan beži za dnem, a kadar pridejo »trije jerarhie«, se mora zopet zavrteti skupščinsko kolo. Neprestanost mogoče samo praznovati, ljudstvo postaja nepotrpežljivo in navsezadnje se mu mora pokazati, da se nekaj dela. A s čim stopiti pred narod? Dr. Milan Stojadinović je šel na dolgo pot v Ameriko. Zelo tolažljivo bi bilo, ako bi se moglo kaj poročati o njegovih uspehih. S sabo je vzel sedem oficijelnih spremljevalcev, sedem visokih uradnikov iz različnih ministrstev — ki bodo pač na dijetah toliko zaslužili, da bodo še drugo leto imeli »pečenico«, tudi, če jih udari redukcija ali pension — ki so pa pri ministrovem poslu popolnoma nepotrebni in ne morejo nič popraviti in nič pokvariti. Toda bili so tako srečni, da so »ušli u spiske«, koliko je bilo neoficijelnih spremljevalcev, pa ne vemo.

Samo toliko je Radić izbrbljal, da tma iste dijet, kakor oficijelni in ime enega je izdal. To je reverend Lujo Kežman, namreč tisti gospod, za katerega smo pred letom toliko prosili ameriške policiste in detektive, naj ga skrbno nadzirajo, čes, da je zelo nevaran človek. Zdaj jih moramo pa prositi, naj ga lepo in spoštljivo sprejemajo!

Pred nekoliko meseci je poljski minister Skrzynski potoval v Ameriko in brzojav je dan na dan razlašal njegove uspehe. To je bil v resnici sijajna turneja. Nazadnje mu je predsednik republike dal na razpolago svoj radio, da je naenkrat mogel govoriti pred 25.000.000 ljudi. O naši ekspediciji smo pa na prejšnjih listih iz Pariza, da jo zmerja pariško časopisje, ker ni hotela obliubiti, da bo mo plačali dolg Francozom. Drugi glas je prišel iz Amerike. Javljalo se je, da so delegati srečno prišli v Ameriko in da so se tam razgovarjali z našim poslanikom in znanim pesnikom Tresč-Pavičevićem in z uradniki našega poslanstva iz vseh grup in kategorij. Tudi

grški poslanik jih je obiskal in se ljubeznivo z njimi razgovarjal.

Ako ni več kot to, je zelo malo in pečenica, katero smo dali našim delegatom, bo za naš narod predraga.

Krajem meseca mora skupščina pričeti z delom, torej je treba nekaj pripraviti. Tako se je po božiču pričel sestajati finančni odbor, da »pretrese« proračun. To »pretresanje« se je pričelo na prav poseben način, ne zamerite, če rečem: prav po ribniško. — Vlada ni predložila proračuna, ker ga ni tme! minister ni dal ekspozice, ker ga ni bilo. Razprava o proračunu se je torej pričela brez proračuna in brez ministra. Posamezni ministri so na hitro roko metali na mizo proračune svojih resorov, kakor je kdo mogel. Samo Stepa Radić se je uprl in ni hotel predložiti svojega proračuna. Menda ga hoče pretresti sam v svojem najžejem rodbinskem krogu. Ker se mudi, dnevi teko in se skupščina bliža, morajo sedaj hiteti in udarjati naglo po enem ministru, sivu za drugim. O »pretresanju« seveda ne more biti govora. Odbitejo enostavno toliko in toliko izdatkov in reducirajo toliko in toliko uradnikov. Na ta način so dosedaj na papirju že prihranili nekaj sto milijonov, kar sicer ni veliko pri proračunu, ki znaša trinaest tisoč milijonov, a tudi to bo ostalo samo na papirju.

Nekoliko je iznenadilo tukajšnje politične kroge, da sta zastopnika SLS ur. Kulovec in Pušenjak pri pretresanju proračuna vojnega ministrstva bila zelo »militar friendly«, kakor se je glasilo v nekdanjem avstrijskem zargonu, čeprav je njihov drug dr. Gosar pred nekaj tedni predlagal na javnem shodu v Ljubljani, naj se izdatki za vojaščino sploh opustijo. Beograjsko časopisje je posebno povdarilo to presentivno držanje slovenskih gospodov. Ta proračun, ki je največji od vseh, je bil sprejet brez vsakega godrnjanja in ur. Kulovec je še prav lepo pohvalil vojaško unravo.

Na ta način bo v odboru proračun prečesetan do kraja meseca. A kaj potem? Ali bo skupščina sploh sposobna, da reši ta proračun? Doslej se v skupščini takorekoč ni ničesar delalo, odsej pa izgleda, da bo še huje. Današnji »Balkan« zahteva v uvodnem članku, pisanem s posebnimi, velikimi črkami, naj se koalicijski z Radićem sploh takoj razdere. Reči je lahko, a kako narediti! Spomnil sem se na zgozbo s tistim dolenskim kmetom, ki se je zapisal škrtu. Trli so ga cavi in siabe letine, pa je naredil pogubo s škrtom, da mu on škrt služil toliko in toliko let, a ko preteče dogovorjena doba, dal bo škrtu dušo in vse, kar se je držl. Škrat je držal svojo besedo in kmetu je rata-o vse, kar je počel, in njegovo premoženje je naraščalo. Sedaj je pa prišel poizkusati, kako bi se iznebil škrate. Vzel ga je seboj na semenj in med potjo vrgel v Savo. A ko je kmet prišel domov, se je škrate že sušil v zapetku. Poklical je v hišo oba gospoda, starega in mladega, da mu duha ureketa, a škrate je na njuno rotenje tako odgovoril, da sta oba pobežnija. Nič ni pomagalo. Kmet je moral umreti in ko so ga nesli k pogrebu, so samo njegovi škrti ropotali v krsti. Vse drugo je že med potjo pojedel škrate. N. U.

Narodno zavednemu delavstvu

Te dni se bje boj za Delavsko zbornico. Pričaokoval sem, da se vsaj za te volitve sporazume vse delavstvo in postavi eno samo listo, kar bi bilo iz vseh ozirov edino pravilno in koristno. Toda, kakor vidimo, ni bilo mogoče in sicer radi velike pohlepnosti klerikalcev in social-demokratov. Nam delavcem ni bilo znano, zakaj so ti gospodje onemogočili skupen nastop vseh. Danes nam je to jasno. Danes vidimo, da naravnost besnijo in divjajo tako krščanski socialci kakor socialni demokrati s komunisti vred, da si pridobijo večino v Delavski zbornici. Ti gospodje so v medsebojni polemiki pokazali, da jim gre za denar in čast, niso pa predložili volilcem svojega delovnega programa. Danes vemo, s kom imamo opravka in nam izbira ne bo težka. Edina lista, ki nam je javno povedala, kaj hoče in kako si misli urediti Delavsko zbornico, je bila Neodvisna delavska lista, ki je nastala iz nujne potrebe, da zbere krog sebe vse narodno in socialno čuteče delavstvo.

Kar nas je narodno čutečih delavcev, ki smo se vedno borili za domače delavstvo, se tudi pri teh volitvah ne moremo ogrevati za razne internacionalne liste kakor je n. pr. Združena delavska strokovna zveza Jugoslavije, ker vemo, da služijo zastopniki te liste mednarodnim mogotcem v Amsterdamu in nimam na ljubo zastopavljajo interese domačega delavstva. Tudi Ju-

goslovanska strokovna zveza nas s svojo listo ne more ogreti, ker bi moral biti njen pravi naslov »Rimska strokovna zveza«, to pa radi tega, ker dela tudi v strokovnih vprašanjih zgolj rimsko politiko. Edina resna lista, ki me je razveselila in kateri sem oddal svoj glas, je »Neodvisna delavska lista«, ker vem, da sem volil res napredne in narodno čuteče delavske zastopnike, ki bodo znali štiti in braniti interese domačih delavcev. O onih dveh malih listih Bernota in »samostojnih« kmetov sploh ne govorim, ker ne pridejo v poštev.

Ostane nam torej, kakor sem že dejal, edino le »Neodvisna delavska lista«, za katero moramo vsi oddati glasovnice. Jaz sem to že storil, vam pa tudi vas, dragi volilci, da storite isto. Ne smemo več služiti za lutke ne nemški, še manj pa rimski internacionali. Moramo enkrat pokazati, da smo domači delavci zavedni in trezni in se ne pustimo več varati od nikogar. Sledite vsi mojemu klicu in oddajte svoj glas naši pravi zastopnici, »Neodvisni delavski listi«.

Pa ne samo to. Kakor sem vam jaz povedal, komu imate oddati glas, tako povejte vi drugim, da oddamo vsi narodno in socialno čuteči domači delavci svoje glasovnice pravi listi. Vsi v boj za »Neodvisno delavsko listo«, katere nosilec je Rudolf Juvan.

Star domačin.

Samo še jutri 26. in v sredo 27. t. m.

lahko vsak volilec dvigne svojo glasovnico. Po 27. t. m. se ne more dvigniti nobena glasovnica in so zamudniki tako glasovali za

Popolnoma novo! Velik salonski žager-film! Popolnoma novo!

PARIŠKA METRESA

Krasna družabna igra iz sedanjega življenja. V glavnih vlogah: O-obito Irpa Edna Purviance in elegantni Adolph Menjou. — Režija: Charlie Chaplin. — V krempeljih velikomestnega Don Juana. — Pariški kabareti. — Nočno življenje elegantnega in veselega Panza. — Stara ljubezen. — Vrtinec greha. — Sijaj in bogastvo. — Prvo razočaranje. — Preziranje življenja. — Na lovu za novo žrtvo. — Krasotica, ovita v tenčico, ki se polagoma odvija od njenega snežnobelega telesa. — Elegančno! Sijajno! Razkošno! Moderno! Pikantno! Najnovejšje toaletne! Izvrsna igra! Kolosalna režija! Lepi igralci! — To krasno filmsko delo se že dva meseca nepretrgoma predvaja na Dunaju in v Berlinu kot prvovrsni slager.

Predstave danes ob 4. in 8. u. — Mladini prepevane — Pri vseh treh predstavah svira prvovrstni umetniški orkester, kar pomeni že poseben užitek.

Prednaznanilo: Grandiozno filmsko delo: MOZSKI VRAB.

ELITNI KINO MATICA — Telefon 124.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 25. januarja 1925.

Kako štedijo pri avtomobilih

Kakor poročamo na drugem mestu, predvideva državni proračun za avtomobilne izdatke raznih državnih oblasti celih 9.660.000 dinarjev, torej skoraj celih 10 milijonov dinarjev.

Deset milijonov dinarjev je izdatka svota! Te dni, ko se gospodje ministri producirajo z »redukcijami«, tudi nismo sišali o svotah, ki bi mnogo nadkriljevale gornji znesek. Sišli smo o redukcijah v vseh ministrstvih, pograbili so višje in nižje uradnike, brez socialnega obzira, brez zaščite, brez odpravnine: »reducirani« zneski pa mnogo ne presegajo izdatkov, ki so predlagani za avtomobile.

Vlada izdatkov za avtomobile ne predlaga sumarično. Da dokaže nedosegljivo pripravljenost v računanju, specifikira svoje avtomobilne izdatke po raznih resortih, tako da je le težko dobiti celoten pregled. Ministrski predsednik in ministri za zunanje zadeve imata po dva avtomobila, ostali po en avtomobil. Šef zagrebške policije in upravnik mesta Beograd, kakor tudi veliki župan Ljajca po en avtomobil. Do tu je vse v redu. Kvečlem se da oporekati, da imata ministrski predsednik in ministri po dva avtomobila, ker jih sigurno ne rabita. Če so gostje v posetih, en avtomobil tudi ne bo zadovoljal in bo treba najeti javne avtomobile. Drugi državni uradi so z avtomobili slabše preskrbljeni in jih čisto niti takl nimajo, ki bi jih res rabili. S pametnim gospodarstvom bi za iste stroške imeli in vzdrževali dvojno število državnih avtomobilov.

Vlada predvideva namreč za vsak avtomobil mesečnih vzdrževalnih izdatkov po 15.000 marinarjev, za štiri avtomobile ministrskega predsednika in zunanega ministra pa celo celih — dvajset tisoč dinarjev mesečno! Če pomislimo, da zadostuje za povprečno angažiran avtomobil 5000 dinarjev mesečno, potem ni težak račun, da bi lahko vsak minister ali veliki župan »pristide« na avtomobilu več, kakor znaša njegova mesečna plača, to je do 10 tisoč dinarjev na mesec ali 100.000 dinarjev na leto. Za ta denar lahko dobiš že lep luksuzni avtomobil.

Ce seštejemo prihranke, ki bi se mogli storiti pri tej postavki, dobimo lepe milijone, ki se tu mečejo stran in ki jih skušajo na drugem mestu prihraniti z reduciranjem revnih slug in potrebnih državnih uradnikov.

Tudi prispevek k »sistemu« redukcije in štednje, ki se prakticira v finančnem odboru....

Tajnik v Novem mestu Alojzij Rozman, kandidat v Kočevju Viktor Ecker, pisarniški oficijal pri velikem županu ljubljanske oblasti Dominik Zaplotnik, okrajni akcesist Anton Celozar, kandidat pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani Kamilo Kratochvil, kandidat v Litji Fran Ploničar in kandidat pri velikem županu ljubljanske oblasti Josip Zadnikar. Vsi navedeni so imenovani za arhivske uradnike. Vpokojen je skladščar mariborske carinarnice Josip Glušič.

— Odbor za narodno priznanje zaslužnim za domovino. Minister ver je podeljal odlok o imenovanju stalnega odbora za narodno priznanje zaslužnim za domovino. Vlado bo zastopal v tem odboru divizijski general Dušan Stepanović, ministrstvo javnih del načelnik Petar Popović, v. j. n. ministrstvo gen. Durdje Lazić, prosvetno ministrstvo univ. prof. dr. Vladimir Petković, ministrstvo ver načelnik dr. D. Janjič. Tajnik odbora je šef kabine ministrstva ver Mihajlo Marčetič, blagajnik pa referent Branko Popović.

— V naše državlistvo je sprejel pomožni asistent filozofije na ljubljanski univerzi dr. Anzotije Spakovski.

— Promocija. Na dunajski univerzi je promoviral za doktorja medicine g. Drago Mušič iz Novega mesta.

— Umetniki ne bojo dobivali podpore. Prosvetno ministrstvo je sklenilo štati iz proračuna postavko za umetnike. Finančno ministrstvo je reduciralo to postavko do minimuma in prosvetni minister Radic jo je sploh črtal čes, da je bojje pustiti umetnike brez podpore kakor pa dajati podporo samo nekaterim.

— Reducirje županiških uprav. Ministrstvo za šume in rudnike namerava ukiniti več županiških uprav. Obenem se izvrši v ostalih županiških upravah in direkcijskih redukcija uradništva.

— Govorjanje ljubljanske drame v Celju. Naznanjeno za prihodnjo sredo, je preloženo na začetek februarja. V sredo, dne 27. t. m. ostane ljubljansko dramsko gledališče zaprto.

Ob:
4, 1/2, 8 in 9
se vrše danes predstave v
»Elitnem kinu Matica«

Iz Ljubljane

— II. Včerajšnja nedelja je bila idealno lepa zimska nedelja. Mirza, a ne preveč, suha in solčna. Zato je hitelo vse ven, deloma na Gorenjsko, še več v bližnjo okolico. Na Posavje in Št. Vid. po cestah na Notranjsko in Dolenjsko so se pomikale cele procesije, drsališči pod Tivolijem in na Koslerjevem vrhu sta vrveli mladine in bili polni gledalcev, saj je na obeh igrala godba. Mali smučarji in sankci so se producirali in priskali pri divolskih brezah, izurjeniji po vsem Rožniku in Golovcu. Mestne ulice so bile dopolne živahne in vesele, popoldne pa so se izpraznile. Celotno restavracije in kavarne so bile popolne le slabo obiskane, zato pa prenapolne zvečer. Res lepa nedelja, ki naj nam jih nakloni narava čim več.

— II. Rudolf Badjura, znani naš zimski spornik in spornik ter potopisni pisatelj, je bil nevarno bolan in leži v ljubljanski bolnici. Že parkrat v zadnjih dneh in tudi danes dopolne so se razširjale o njegovem stanju alarmantne vesti, ki pa so se kredo izkazale za neresnične. Obratno — iz bolnice izveemo, da je bolnik v utemeljeno upanje na njegovo popolno okrevanje. Iskreno želimo, da bi se to čim prej obistotnilo.

— II. Pogreb dr. Petiča, bivšega ljubljanskega župana in voditelja ljubljanskih socialnih demokratov, je bil v soboto naravnost veličasten in je pokazal, kako priljubljen in čistan je bil pokojnik med svojimi soimšljeniki in v vseh krogih našega meščanstva. Delavske organizacije so se žalne spreveda udeležile skoraj korporativno s svojimi značilnimi rdečimi zastavi in s celo vrsto vencev, seveda tudi z rdečimi traktovi. Socialistično pevsko društvo »Svan Cankar« je zapelo pred hišo žalosti na Miklošičevi cesti in potem na pokopališču po eno žalostno, voliška godba pa je svirala med sprevedom, ki so se na udeležili poleg

predstavnikov civilnih in vojaških oblasti z ga. velikim županom dr. Bakičem in generalom Živkovcem na čelu mestni gerente dr. Puc. Likozar in Turk, člani konzularnega zbora, skoro polnoštevno ljubljanski odvetniki in notariji, magistratno uradništvo, dobrovolci in rezervni oficirji, lepo število aktivnih oficirjev, bivši občinski svetniki vseh strank in veliko število drugega občinstva. Vojaštvo z godbo je tvorilo častno spremstvo in izkazalo umirjeno borcu za našo svobodo zadnjo čast s salvo na pokopališču, kjer se je ob odprtju grobu od pokopnika poslovil glavni urednik »Delavske Politike« g. Golouh. Po ulicah, po katerih se je pomikal spreved, so gorele električne žarnice, tisoči prebivalstva pa so tvorili ob obeh straneh gost spališ.

— II. »Jaz moram jesti, sicer bom umrl«, te besede sestradanega in brezdennarnega psevdorevizorja v Gogoljevi satiri »Revizor« mi prihajajo nehotne na jezik, ko vidim v Ljubljani nastanek novih delikatesnih trgovin skoro v vsaki ulici. — Tudi ljubljanci radi jedo, da ne bi shujšali, sedaj v modi. Nasprotniki mode mršavosti so dobili zopet močno oporo v delikatesah, katere smo

Gospodarstvo

Stanje Narodne banke
dne 15. januarja 1926Razlika v pri-
meri s stanjem
dne 8. januarja

AKTIVA:		
Kovinska podlaga	450,8	— 2,8
posojila	1.334,5	— 30,3
račun za odkup krom- skih novčanic	1.152,9	
račun začasne raz- menjave	347,5	
državni dolgovi	2.966,3	
urednost državnih domen, zastavljenih za izdajanje novčanic	2.138,3	
saldo raznih računov	792,2	— 33,1
Skupaj 9.189,8		
PASIVA:		
Od glavnice izplačano	28,2	
rezervni fond	7,2	
novčani v obliki	5.967,7	— 198,2
državni račun začasne razmenjave	347,5	
državne terjatve po raznih računih	139,3	— 22,7
razne obveznosti	585,8	— 109,2
državne terjatve za za- stavljene domene	2.138,3	
izjelo za kupovanje zlata	75,4	
Skupaj 9.189,8		

Obrestna mera po eskontu menic za vse bančne dolžnike brez izjeme 6 % letno; obrestna mera od posojil na zaloge 8 % letno.

—g Državni avtomobili. V prometnem ministristvu je pripravljena uredba o uporabi državnih avtomobilov. Pravico državnih avtomobilov bodo imeli: predsednik vlade in zunanji ministri imata lahko po dva, vsi ostali ministri, upravniki mesta Beograda, šef zagrebske policije in vsi veliki županji po en avtomobil. Za vzdrževanje avtomobilov bo dajala država mesečno: ministrskemu predsedniku in zunanjemu ministru po 20.000 Din, vsem ostalim ministrom in velikim županom po 15.000 Din. Celokupni letni izdatki za državne avtomobile bodo znašali: za avtomobile ministrskega predsednika 240.000 Din, za avtomobile zunanjega ministra 240.000 Din, 16 ministrov po 180.000 Din = 2.880.000 Din, upravniki mesta Beograda 180.000, šef zagrebske policije 180.000 in 33 velikih županov po 180.000 Din = 5.940.000 Din. Za državne avtomobile bo torej plačevala država letno 9.660.000 Din.

—g Država dela dravnika. Dočim biče ministrstvo za socialno politiko s policijskimi odredbami pobijati dragino, navijači državna posestva cene tako, da so dosegla ponekod že rekord. Tako je podražila mlečna državnega posestva v Belju maslo za 10 Din pri kilogramu (od 60 na 70 Din). Produkcija mleka je na tem državnem posestvu tako, da podražitev masla sploh ni bila potrebna. Zdej bodo podražili maslo najbrže tudi drugi producenti.

—g Komisijski pregled vagonov. Generala direktorja železnice je odredila, naj imenuje vse oblasne direktorje posebne komisije za pregled vseh vagonov, ki so v prometu. Vsi pokvarjeni potniški in tovorni vagoni bodo poslani v popravilo. Zadnje elementarne nesreče so poškodovale mnogo vagonov.

—g Uradni tečaj za februar. Finančno ministristvo je določilo za februar sledeče tečaje: 1 napoleondor 218, 1 turška lira 246, 1 angleški funt 274, 1 dolar 56,40, 1 kanadski dolar 56,15, 1 zlata nemška marka 13,42, 1 poljski zloti 7,75, 1 avstrijski šiling 7,94, 100 francoskih frankov 212, 100 švicarskih frankov 1090, 100 italijanskih lir 227, 100 belgijskih frankov 235, 100 holandskih guldinarjev 2265, 100 romunskih lejev 25, 100 bolgarskih levov 40, 100 danskih kron 1404, 100 švedskih kron 1505, 100 norveških kron 1147, 100 perzijskih 801, 100 drahem 75, 100 Kč 167, 1 milijon madžarskih kron 790 Din.

Večerna oblačila

po najnižjih cenah pri
Jos. Rojina, Ljubljana

To in ono

Kardinal Mercier umrl

Po dolgi bolezni je preminul v soboto v Bruslju znani belgijski kardinal Mercier. Njegovi predniki so živeli pred 300 leti v Franciji, od koder so se preselili v Belgijo. Zadnji potomec te francoske kmetijske rodbine je imel 9 otrok. Najmlajši, Desiré Josef, rojen 21. novembra 1861, je bil že v zgodnji mladosti določen za duhovnika. Njegov stric je bil namreč misijonar in je hotel, da se vsaj eden izmed bratovih sinov posveti duhovniškemu stanu. Mladi Desiré Josef se je lotil študij z največjo vnemo. S 23. leti je bil posvečen v mašnika. Pozneje je študiral tri leta na univerzi in je postal profesor filozofije v semenišču v Malinesu. Ko je papež Leon XIII. ustanovil na lovanjski univerzi posebno stolo za ortodoksno filozofijo, je bilo poverjeno njeno vodstvo abelu Mercierju, nekdanjemu siromasnemu sinu francoskega kmeta Desiréja. Leta 1906 je nemadoma umrl malinski kardinal Gossus in Mercier je postal njegov naslednik. Novega vrhovnega duševnega pastirja so oboževali vsi verniki in vsa belgijska duhovščina kot pravega ljudskega voditelja.

Posebno važna misija je čakala pokojnega kardinala za časa svetovne vojne. Kardinal Mercier je nastopil z vso odločnostjo proti nemškemu karternstvu. Bil je menda očini cerkveni dostojanstvenik, ki se ni iznevil svojemu narodu in ki je obsodil nemški militarizem. Približali so se velikonočni prazniki leta 1915. — in kardinal Mercier je izdal znameniti pastirski list »O patriotizmu in vstranosti«. Opirajoč se na svoj neomejeni vpliv in na papeško stolo, je nastopal proti Nemcem vedno in povsod. Kjer je bil, je bil tudi zahtevali interesi podlarmljenega belgijskega naroda. Čela štiri leta niso našli Nemčija sredstva, s katerim bi prisilili tega strašnega protivnika, da umolkne. Njegov glas je dosegel tudi francoske strelske jake in v dolgih mesecih, ko so gledali vojaki neprestano smrti v obraz, je vplival kardinalov vzgled junaštva in patriotizma naravnost legendarno na francoski in belgijski vojaštvo. Kardinal Mercier ostane v najlepšem spominu francoskega in belgijskega naroda. Ko so poraženi Nemci leta 1916 zapuščali Bruselj, se je ge-

neral von der Lancken globoko priklonil zmagovitemu cerkvenemu dostojanstveniku, rekoč: »Ohranimo vas v spominu kot poseben okupirane Belgije, ki je vas kot vrhovnega dušnega pastirja enako cenila in poslušala.« Leta 1924 je praznoval kardinal Mercier 50letnico svojega dušnega pastirstva. Ob tej priliki se je znova pokazalo, kako visoko čista katoliško ljudstvo Belgije in Francije tega zaslužnega moža. Zadnja leta je deloval kardinal Mercier za združitev katoliške in aglikanske cerkve.

Kardinal Mercier si je pridobil mnogo zaslug tudi na stvarstvenem polju. Študiral je Desartesa, Kanta, Fichteja, Hegela, osobito pa Wundta, s katerim se peča v svojem delu »Origines de la psychologie contemporaine« (1892). V predgovoru te zanimive razprave piše, da filozof ne sme izključiti iz delokroga svojih študij nobenega svetovnega nazora in nobenega dela. S tem se je pisatelj visoko nad ozkogrudne cerkvene pisatelje. Kot profesor na univerzi v Lovanju je izdal več filozofskih učnikov, med katerimi so znani »Psychologia« (1892), »Logika« (1894), »Splošna metafizika« (1894), »Splošna kriteriologija« (1899) in razprava o modernizmu (1908). V vseh delih se je pokazal kot mojster oblike in zmerne dispozicije. Kardinal Mercier je bil tudi izvrsten govornik. Z njim je izgubil belgijski narod moža, ki se ni bil kot navijši cerkveni dostojanstvenik ni iznevil svojemu narodu.

Ljubavni roman nemškega inženjerja v Beogradu

Nemec in Turkinja. — Orgije. — Beg z ljubico. — Tragodijska zapuščena žena.

Beogradska kronika, ki je itak vedno bogata na senzacijskih, kriminalnih dogodkih, ljubavnih avanturah itd., je zopet obogatela za romantičen dogodek s tragičnim koncem. Gre za sledeč slučaj:

Kmalu po prevratu, ko so bili zopet navezani gospodarski stiki s preje sovražnim državami, je bogat veleposelnik iz beogradske okolice za svojo veljansko šumo zainteresiral neko nemško podjetje v svrhu eksploatacije gozda. Čim je bila pogodba podpisana, je podjetje odposlalo v Srbijo

svojega zastopnika, mladega inženjera in strokovnjaka Otona Straussa. Mesto, da bi odšel v Južno Srbijo, je ostal Strauss s svojo ženo Hedjo v Beogradu.

Usodno znanje.

Prišedši v Beograd, se je udal Strauss veseljačenju in orgijam. Zivel je razkosno kot knez in obdajala ga je vedno družba lahkoživ. V tem modernem svetu se je Strauss seznanil z lepo Turkinjo Atidžo Osmanlić, ki je bila takrat zvezda beogradske noćnih lokalov in zabavišč. Rodom je bila Atidža iz Kosovske Mitrovice v Južni Srbiji. Leta 1918 je bila 16letna mladenka, ko jo je Ajdaz Beg iz Prištine siloma odvedel v svoj harem in jo prisilil, da je stopila v mohamedansko vero. Čim so bili Srbi ponovno osvojili Prištino, je Hilda zopet stopila v pravoslavno vero. Bila je sama na svetu in razen svoje lepote ni imela ničesar. In baš njena lepota jo je zavedla na krivo pot. Postala je priljubljena nekega častnika, kasneje obrtnika in kasneje mladega katoliškega svečenika...

Nato je prišla v Beograd. Ne kot Milica, temveč kot Atidža — Turkinja. Bila je zato pač bolj privlačna.

Sirus se je smrtno zaljubil v lepo Turkinjo; ni ga zanimala njena nemoralna preteklost, ne njen poklic. Atidža je imela pri njemu z ročami postalo življenje. Strauss ji je kup